

جریدہ عالمیہ

مشیخت جلیلہ اسلامیکہ جریدہ رسمیه سیدر

رجب سنه ۱۳۴۰

عدد ۷۳

شمذیلک آیدہ بر نشر اولتور

برنجی سنه

دین اسلامده میلاد عیسی علیه الصلاة والسلام مسئلهسی

رسل عظامدن حضرت عیسی علیه الصلاة والسلامک کیفیت تولدی حقنده دین اسلامک نقطه نظری ایضاح وادیسنده شو آرائق مطبوعانده توالی ایدن بعض یازیلر مسئله مذکوره نك جهت علمیه سنی تشریح و توضیحه یاعث اولمشدر .

دین اسلامک حضرت عیسی علیه السلام حقنده کی عقیده عمومیه سی : حضرت عیسی انبیای اولوالعزمنددر . محضاً امر الهی و نفخ جبریل ایله طوغمشدر . بوسیدن ناشی مشارالیه روح اه و کلمه ادر . مشارالیه بویله جه قدرت قاهره الهیه نك برآیت باهره سیدر . والده سنه بشردن هیچ بر ادکک تماس ایتمه مشدر . (لسان قرآنده روح تسمیه اولنان) جبریل علیه السلام مشارالیه یاه عالم حس و شهادتده بشر اوله رق تمثیل ایدرک نفخ ایتسمیله مشارالیه حضرت عیسی به حامل اولمشدر . حضرت عیسی بویله جه محضاً امر الهی ایله پدرسز طوغمش اولمقده حضرت آدم علیه السلامک نظیریدر . حضرت آدم فضله اوله رق والده سزدر .

ایشته بوسوزلرک جمله سی باشقه بر وجهله اصلاً تأویل و تحریف قبول ایتمین نصوص ظاهره قرآنیه نك عین منظوقیدر . عهد رسالتدن بری هر مسلمان عقیده مبسوطی بوسوزلرک تفسیر و ایضاحی وجهله عیناً قبول ایلش و بونلری ناطق اولان نصوص قرآنیه یی ده اوایلجه آکلامش و باشقه هیچ بر وجهله تأویل و تحریف ایتمکی خاطرینه بیله کتیرمه مشدر .

عیسی علیه السلامک پدرسز دوغمش اولدیغی حقنده نصوص قرآنیه اولقدر متواتر و متوارد و اولقدر ظاهر [۱] و متظاهر درکه بونلری او قویوب آکلایان آدم ایچون دین اسلام نامنه حضرت عیسی نك پدرلی اوله رق دوغمش اولدیغی ادعا مستحیل اولور . حضرت عیسی علیه السلامه عائد اولان نصوص قرآن عظیم الشانک متعدد سورده لرنده از جمله بقره ده ، آل عمرانده ، نسا ده ، مؤمنونده ، انبیاده ، کهفده ، بالحاحه مریمده ، تحریمده ، مفضل و مختصر آیات کریمه درکه بونلرک جمله سی ظاهر اولوب عین مقصود اوزرینه وارد و هر بری دیگرینی مقصود مشترکه دلاتده خلاف ظاهر احتمالی قاطع و مؤکد اولوب بناء علیه مفسر و محکمدر .

معلومدرکه نصوص، ظهور معنا اعتباریله ظاهر، نص، مفسر محکم قسملرینه انقسام ایدر. بونلر ظاهر دن اعتباراً درجه درجه یکدیگرینه نسبتله ظهورده متفاوت و نص ظاهر دن مفسر نص دن محکم مفسر دن اقوادر.

ظاهر ایله نصک حکمی، خاص ایسه تأویله عام ایسه تخصیصه، نسخه، دلیل دن ناشی اولیان بر احتمال ایله محتمل اولقله برابر کندیسندن یقیناً واضح اولان معنی ایله وجوب عملدر. نص، علی الاطلاق بر لفظه و مطلق لفظ قرآن و لفظ حدیثده اطلاق اولنور. واجماع و قیاس مقابلهده اطلاق اولنه بیلیر.

مفسر، بیان تفسیر ویا بیان تقریر ایله تفسیر اولنورق نسخدن ماعدا هیچ بر شیئه احتمالی اولماق صورتیه نص دن دهها زیاده واضح اولان لفظدر.

مفسرک نص دن زیاده وضوحنه سبب ارلان شی یا کلامه ویا متکلمه عائد اولان خصوصدر. اولکیسی بیان تفسیردر چونکه لفظ بعضاً مجمل اولورده آکا هم دلالتی و هم ثبوتی قطعی اولان بر بیان لاحق اولهرق آنکه آرتق باب تأویل بوسبتون منسد اولور.

فی الحقیقه مجملده باب تأویل منسد اولمق ایچون بیان تفسیرک مطلقاً هم قطعی الدلاله هم قطعی الثبوت اولمسی لابددر. بونلر دن بری بولنمز ایسه مجمل ینه تأویله محتمل اولور بناء علیه مجمل یا بر خبر واحد ایله ویا آنده احتمال موجود اولان هر هانکی بر قطعی الثبوت ایله بیان اولنور ایسه مفسر اولماز بلکه ینه قابل تأویل اولور.

ایکنجیسی ده بیان تقریردر. چونکه لفظ بعضاً عام اولورده کندیسنه باب تخصیصک یاخود خاص اولورده آکا باب تأویلك سدیخی موجب اوله جق بر شی لاحق اولور. بونک سببی اراده متکلمدر. زیرا بعضاً بر کلامک معناسی ظاهر اولدیغی حالده کندیسندن ظاهرک غیریمی مراد اولمق محتمل اولورکه متکلم آکا بیان تقریر الحاق ایدرک احتمال مذکوری قطع ایدر.

بیان تفسیر ایله بیان تقریرک مثاللری

بیان تفسیر (خالق الانسان هلوعا) مجمل اولوب (اذامسه الشر جزوعا و اذامسه الخیر منوعا) قولیه بیان بیورلمشدر.

بیان تقریر عامه مثال (فسجد الملائكة کلهم اجمعون) ملائکه جمعدر. عام اولدیغندن

تخصیصه محتملدر . (کل) لفظی احتمال تفرقی متضمندر . (اجمعون) بو احتمالی قطع
ایتمشدر . آرتق (ملائكة) مفسر اولمشدر .

بیان تفسیر خاصه مثال (طالق نفسك واحدة) کلامنده طالق خاصدر . ثلاث ایله
تأویله محتملدر . (واحد) لفظیله احتمال مذکور منقطع اولمشدر .

مفسرک حکمی احتمال نسخ ایله برابر آنسکه عمل و موجبی اعتقادک وجوبیدر .

محکم ، احتمال نسخدن خالی اولوب مفسردن ده قوتلی اولان کلامدر .

محکم ، احکام بنادن مأخوذدر . بر بنا انتقاضدن بری اوله جق صورتده متقن اولور

ایه آکا محکم دینلور . نص دخی احتمال نسخدن آزاده اولور ایسه محکم اولور نصک

فضله وضوحی کندیسنده احتمال نسخک سابقی موجبدر . محکمک حکمی، تأویل، تخصیص،

نسخدن هیچ برینه احتمالی اولیه رق کندیسيله عملک و موجبی اعتقادک وجوبیدر .

محکم برقچ قسمدر . بر قسمی لعینه درکه کندیسنده احتمال نسخ دوام و تأبیده

دلالت ایدن برشی ایله منقطع اولور .

(ولا ان تنکحوا ازواجه من بعده) آیت کریمه سنده کائن (ابدا) و (الجهاد ماض)

حدیثنده کائن (الی یوم القیمه) کبی .

بر قسمی ده محل کلام اولان خصوصه نظراً محکمدرکه معنای کلام حد ذاتنده عقلاً

قابل تبدیل دکلدر . صانع تعالی و تقدسک صفاتنه تعلق ایدن و یا شارعدن صادر اولان

اخبارات محضیه دائر اولان نصوص کبی .

بر قسمی ده لغیره محکمدرکه زمان وحیک انقضاسنه مبنی آنده احتمال نسخ منقطعدر .

ظواهر، نص، مفسر، محکمک قطعیتلری خلاف مراد احتمالک، تفاوتنه کوره

متفارتدر . هر هانکی بر لفظ و یا کلامده خلاف مراد احتمالی دیگر بر لفظ و کلامه نسبت

ابعد اولدقجه اولفظ و کلام معنای مراده دلالتده نسبت اقوی اولور . بناء علیه عندالتعارض

بونلرک ادناسی اعلاسی ایله ساقط اولور .

خلاصه محکم ، زمان حیات نبی اکرم صلی الله علیه وسلمه کوره نسخه احتمالی اولیه جق

صورتده مفسرک ظهورندن زیاده بر ظهوری جامع اولان کلامدر .

محکم عندالاصولین (محکم لنفسه) یه مخصوص برحقیقت عرفیدر . مع هذا اقطاع

وحی ایله نسخه عدم احتمال حسیه زمان سعادتدنصکره محکمدن ماعدا اولان ظواهر ،

نص ، مفسر دخی محکمدر . فقط اصطلاحاً لغیره در .

مفسر اصطلاحاً حکم شرعی افاده ایدن نصه مخصوصدر . و خبر اصطلاحاً مفسر
اوله ماز . چونکه مفسرک نسخه احتمالی باقی اولمق لازمدر . حالبوکه خبرک نسخه احتمالی
اولماز . محکمک ایسه حکم شرعی افاده ایدن بر لفظده اولمسی شرط دکدر .

زیرا محکمه معتبراولان شی تخصیص وتأویل احتماللرندن فضله اوله رق نسخ احتمالک
سلیدر . احتمال نسخک سابی ایسه معنائک فی نفسه اصلاً تبدیله احتمالی اولماق و فی نفسه
تبدیله احتمالی اولدینی حالده انتفاء تبدیله دلیل قائم اولمق صورتلرینک ایکسینه بردن صادقدر .
ایشته حضرت عیسی نک میلادی حقنده کی نصوص قرآنیله برنجی قسم محکماندنر .
یعنی محکم لعینهدر . چونکه اولاً خلاف مراده عائد هر درلو تأویل و یا تخصیص احتماللری
قطع ایدن پک حقوق بیانات تقریر ایله مخلودر . بواعبار ایله مفسردر . ثانیاً شارعک
اخباریدر . بواعبار ایله قابل نسخ وتبذیل اولماقده محکم لعینهدر .

هرهانکی برصورتیه تخصیص و یا تأویل آنحق مفسرک غیریسندم جاری اوله بیلور .
مفسرک اصلاً تخصیص وتأویله احتمالی اوله ماز . کرچه مفسر و محکم اولمیان یعنی تخصیص
وتأویل و (عصر سعادتیه کورد) نسخ احتمالی موجود اولان برنص یالکیز باشنه اوله رق
معنای قطعی بی افاده ایتمز . و برنص کنیدیسندن ظاهر اولان معناده قطعی اولمق ایچورد
اونصک عین معنایه دلالت ایدن دیگر برنص ایله یا قول بی و یا فعل بی و یا عمل امت ایله
ایله مؤید اولمسی لازمدر .

آنحق میلاد عیسی مسئلهسی حقنده اولان نصوص قرآنیله بوکی تأویل و یا تخصیص
و یا نسخ قبول ایدن و معناسنده ظنی اولان قسمدن دکدر . بالعکس قطعی المعنی اولان
محکم قسمندنر . چونکه بو نصوصک هرهانکی برینی عین معنایه دلالتده واضح اولان
دیگر برحق نصوص ایله تفسیر واحکام و بوکیفیت اهل لسان اولان سلف وخلف امتک
بلا تأویل عیناً قبول وتاتی ایلمسیلهده تأیید اولنشددر .

محکمان قرآنیله حقنده ببولک کوچک هیچ بر فردک یعنی نه بی ، نه صحابی ، نه تابعی ،
نه مجتهد ، نه مفسر نه محدثک اصلاً سوز سولیک صلاحیتی یوقدر .

محکمانه قارش یایله حق شی حکمنی ویرمکدرکه عمله متعلق ایسه آنکله عمل ایله برابر
موجبی اعتقادک وجوبیدر . عمله متعلق دکل ایسه ساده جه موجبی اعتقادک وجوبیدر .
محکم حقنده بوندن بشقه هیچ برشی یایله ماز ، سوز سولیکه مز ، محکمک ظاهر و هرکسجه

معلوم اولان معناسی خلافه اوله رق هر نه سویلنسه تفسیر دکل، تحریفدر. چونکه محکمک تفسیره احتیاجی ده احتمالی ده یوقدر .

(تلبیه)

شرح مقاصدك جلد ناینسده خاتمه ده مبحث سادسده صفیحه ۲۶۷ ده (کفر ، نبی صلی الله علیه وسلمك کتیردیکی بالضروره معلوم اولان شیلرك بعضیسنده کنیدیلمی عدم تصدیقدر . ظاهر اولان بو تعریف امام غزالیك (نبی صلی الله علیه وسلمك کتیردیکی معلوم اولان شیلرك بعضیسنده کنیدیلمی تنکذیب ایتمکدن عبارتدر) لفظیله اولان تعریفندن اعمدر چونکه تصدیق وتنکذیبدن خالی اولان کافره ده شاملدر . دنیلوب اولبابده بعض ایضاحات ویرلدکن صوکره (شارعك بعض محظورات شرعییه تنکذیبه علامت قیلمسی جائز اولمغله او محظوری ارتکاب ایدنك کفرینه وکندیسنده تنکذیبك وجودیله تصدیقك انتفاسنه حکم اولنور . شرع ایله استخفاف ، کبی وبعض محظوراتی ده علامت قیلماسی جائز اولور . زنا ایله شرب خمر کبی . بوده متفق علیه ، مختلف فیه ، منصوص علیه مستنبط من الدلیل قسملرینه منقسم اوله رق متفاوت اولورکه بونك تفاصیلی کتب فروعه در . وبونکله دیگر بر اشکال مندفع اولور . شویله که اصولده صاحب تأویل اولان یامکذیبندن عد اولنور . او حالده اهل بدع واهواء کبی فرق اسلامیهدن بر چوغنی حتی اهل حقدن اولوبده بعض مسائلده اختلاف ایدن فرقهلری تکفیر لازمکلیر . یاخود صاحب تأویل مکذیبندن عد اولنماز . او حالده حشر اجسادی ، حدوث عالمی ، باری تعالیك جزئیانه علمی انکار ایدنلری عدم تکفیر لازم کلیر . چونکه بونارك تأویلاقی اهل حقك خلاف مذهبلرنده ظاهر اولان نصوص حقنده کی تأویلاتندن ابعده دکلدر . اشکالك وجه دفعی شویله درکه نصوص میاننده بعض نص واردکه ظاهری اوزره اولدینی دیناً قطعی اوله رق معلومدر . ایشته بو تأویل ، نبی تنکذیبدر . دیگر بعض نصوصك خلافته در . انتهى

ایشته حضرت مریم ایله حضرت عیسا حقلمنده کی نصوصك دخی ظاهری اوزره اولدینی دیناً قطعاً معلومدر . چونکه بونصوص انبیاه عاڈ اولان نصوصدندر انبیادن هر یله آنك معجزه سنه ایمانك وجوبی دیناً قطعاً معلومدر بونك کبی انبیایله معجزاته عاڈ اولان نصوصك ظاهری اوزره اولدینی دخی دیناً قطعاً معلومدر انبیاه و معجزاته ایمان ،

ایمان اسلامینک ارکانندندر انیادن هر هانکی برینک معجزه سنه عدم ایمان اول نبینک نبوتنه عدم ایماندر معجزه یه ایمان، نبوته ایمانک رکن اصلیمیدر که آنک انتقاسیله نبوته ایمان متنی اولور بوسبیلرله در که انبیا ایله آنلرک معجزاتنه عائد اولان یعنی قصص انبیایه متعلق بولان فصوصک ظاهری اوزره اولدینی دیناً قطعاً معلومدر و بونلر محل تأویل واجتهاد اولان قسمدن دکلدر . بناء علیه بونلری تأویل ، تکذیب للنبی در . نه کیم ارکان ایماندن بعث بعدالموته متعلق بولان حشر اجساد حقنده کی نصوصی تأویل دخی تکذیب للنبی در . ایمدی مریمک بالازوج وعیسانک بلالاب اولدینی بالعموم فرق اسلامیة نك عقیده راسخه سی اولوب بونک خلافتی اعتقاد ویا اولباده کی نصوصی بشقه درلو تفسیره تصدی ایدن هیچ بفرقه اسلامیة یوقدر . وکلامشدر . عهد رسالتدن بری بالعموم عالم اسلام صحابه سی تابعی ، متقدمین متاخرینی ، مفسرین محدثینی فقهایی متکلمینی معتزله سی ، مبتدعه سی ، فلاسفه سی عوامی خواصی نصوص مذکورہ فی ظاہری اوزره قبول ایتمش وحضرت مریمی ظاہر فصوصک دلالتی وجهه کندیسنه بشردن هیچ بر ارکک تماش ایتیمکسزین مجرد امرالہی وفتح جبریل ایله حضرت عیسیایه حامل اولوب مشارالہی طوغورمش عیسا آنجق ابن مریم اولوب والدہ سیله برابر برآیت الہیہ اولدقلرینی اعتقاد ایتمشدر . بناء علیه بونفصوصک ظاہری اوزره اولدینی دیناً قطعی اوله رق معلوم اولان نصوصدن اولدینی قطعیدر .

قرآن عظیم الشان خرس تیانلرک قبول ایتدیکی بو عقیدہ بی رد ایتماش بالعکس دین عیسی نك بو حقیقتی اولانجه اهمیت وقطعیته ایضاح ایتمش یالکیز اعتقادات نصارادن الوهیت عیسی ، تثلیث عقیده لرینی عیسانک الله ویا ابن الله دکل آنجق عبدالله ورسول الله وکلمة الله ایدوکنی والہ عالمینک واحد اولوب اوده عیسی ایله مریمک وسائر بالجمله انبیا ایله سموات وارضین وکائناتک خالق مطابق اولان الله ذوالجلال اولدینی بیان صورتیله تصحیح ایتمشدر .

عقائد اسلامیہ یی ایضاح ایدن کتابلر مزندن عقائد نسفیه ایله شرحنده کتاب وسنتدن اولان (نصوص ظواهری [۱] اوزره حمل اولنور) مکرکه آنی [۲] بر دلیل قطعی صرف ایتمش اوله . ظواهری ، جهت ، جسمیت ، وامثالی شیرلی اشار ایدن آیاتده اولدینی کی (ظواهر نصوصدن اهل باطنک) آنلر ملاحظه در باطنیه دخی تسمیه اولنمشلردر . چونکه آنلر نصوص ظواهری اوزره محمول دکلدر . بلکه آنلرک معانی باطنیه سی وارددر که

بو معانی بی معلمدن بشقه سی بیلمز دیر لر و بونکله بالکلیه شریعتی نفی ایتمکه قصد ایدر لر .
(ادعا ایلدیکی معانی یه عدول الحاد در) یعنی اسلامدن میل وعدول و کفر ایله اتصاف دره .
چونکه نبی صلی الله علیه وسلم کیتر مش اولدیغی بالضروره معلوم اولان شیده تکذیب در
اما بعض محققینک مذهبی اولدیغی اوزره نصوص ظواهرینه محمول اولوب مع ذلک آنلردم
کندیله یله ظواهر مقصوده بیننی تطبیق ممکن اوله حق صورتده ارباب سلوکه منکشف
اولان بعض دقائق افهام ایدن اشارات خفیه نک دخی بولندیغی قضیه سی کمال ایمان و محض عرفاندردم
(نصوصی) کتاب وسنتدن اولان نصوص قطعیه نک حشر اجساد مثلاًو مدلولی اولان
احکامی انکار ایتمک صورتیله (رد کفر در) چونکه رد مذکور الله تعالی ایله رسوله
علیه السلامی تکذیب صریح در . اتمی

ایشته اهلی اولمه دن نصوص حقیقه عندی اوله رق بیان افکاره تصدی ایدن کیسه
بیلمیه رک کنیدیسی بویله تهلیک لره القایتمش اوله جغندن ارباب ایمان بو کی مزلقه لر
کیرمه دن حذر ایتلیدر لر . اهل تفسیر اولیان کیسه مفسرینک کلامی قبول و محکمت
ایل عمل ایله موجب لرینی اعتقاد مجبور در ، هر کس اهل تفسیر اوله ماز .
مفسرین عظامدن قاضی بیضاوی مقدمه تفسیرنده بیانیه کوره علم تفسیر علوم دینیته نک
رئیس و راسی و قواعد شرعک مناسی اولدیغی ایچون دیناً ک مهم اولان بر علمدر .
بو بابد هر کسک سوزی مسموع اولماز و هر کسه حق کلام بخش اولماز . علوم دینیته نک
کلنده ، اصولنده ، فروغنده ، بارع ماهر ، متبحر و بالجمله انواعیله برابر صناعات عربیه و فنون
ادبییه مجرد واقف دکل بالعکس فائق اولیان کیسه نک سوزینه هیچ بر قیمت ویرلمز .
مع هذا حق تفسیر بالکنز عظمای صحابه و علمای تابعین و سلف صالحینکدر آنلردن
صکره کلان افاضل متأخرین و امثال محققینک تفسیرده نصیب کلامی ایسه اصل تفسیر دکل
آنحق بعض نکت بارعه و لطائف رائعه استنباطندن عبارتدر .

علامه زنجشیری دخی علم تفسیرده حق کلامی نه علم فقه ، نه علم کلام ؛ نه علم قصص
و اخبار ، نه وعظ ، نه نحو ، نه لغت علامه لرینه ، مؤسسلرینه لایق کورمیور . آنحق علم
معانی و بیانده بارع اولانه بخش ایدیور . مع هذا بونکده علوم سائرده نصییه دار اولمسی
شرط ایدیور . و مفسرک اوصافنده بسط کلام ایدیور .

شواله علامه زنجشیری یه کورده راست کله هر کس تفسیرده سوز صاحب اوله میوره
هله عوامک هیچ بر علمده اولمدیغی کی تفسیرده اصلا حق کلامی یوقدر .

تراکیب قرآنیہ نک معانیسنی تفہمدہ سلفدن نقلہ مراجعتک اضطراری اولمدیغنی ، بیان ایدن مفسر متأخر آلوسی بیله بویحی خلاصہ ایدرکن : (فالذی ینبی ان یعول علیہ ان من کان متبحراً فی علم اللسان موفیاً الی ذروة العرفان وله فی ریاض العلوم الدینیة اوفی مرتع و فی حیاضها اصفی مکرع یدرک اعجاز القرآن بالوجدان لابلتقلید قدغدا ذهنه لما اعلق من دقائق التحقیقات احسن اقلید فذاک یجوزله ان یرتقی من علم التفسیر ذروته ویتمطی منه صہوته وامامن صرف عمرہ بوساوس ارسططالیس واختارشوک الفساقذ علی ریش الطواویس فهو بمعزل عن غوامض الکتاب وادراک ماتضمنه من العجب العجائب) علاوہ سبلہ تفسیر قرآندہ حق کلامی هر عربی بیلیرم دیہنہ دکل آنجق علم لساندہ (متبحر) ذورہ عرفانہ واصل ، علوم دینیہ روضہ لرندہ الک ای بر صورتدہ سیران وحوض لرندہ الک صافی بر ایجمہ مالک اولان ، اعجاز قرآنی تقلید ایله دکل وجدان ایله ذوق وصرافان ذاتی ایله ادراک ایدن وزهنی مغلفات دقائق تحقیقاتہ الک کوزل اقلید اولہ بیان کیمسہیہ بخش ایدیور . وانجق اوکیمسہ نک علم تفسیرک ذروہ سنہ ارتقاوصہودسنی امتطا ایدہ بیلمسہ مساع کوستریور . عمرینی وساوس ارسططالیس اوغرہ صرف ایدوب کیرپی ایکنہ سنی ریش طواویسہ ترجیح ایدن ایسہ غوامض کتبی فہمدن وکتابک متضمن اولدینی عجب عجابی ادراکدن اوزاقدرد . دیور .

آلوسینک شو سوزلری تفسیر قرآنک بوقدر معظم اولان بضاعہ سنی حائز اولیہ رق مجرد قاموسہ مراجعتلہ کلمہ لرک لغت مغالری ، استخراج ایدہ بیلیمک بضاعہ مزاجاتیلہ تفسیر قرآنہ تصدی وقدرت السہیہ دوشونمیرک حضرت عیسانک باباسز اولہ رق طوغمش اولسنی غیر معقول عد ایدوب اولبابدہ کی ظواہر نصوص قرآنیہ یی مشارالہک بابالی طوغمش اولسی معناسہ حملہ قیام وظواہر نصوصی کویا معقول اولان معنایہ حمل ممکن ایکن نامعقول اولان بر معنایہ حمل نا معقول اولور وادیسنده کی سوزلرک درجہ اصابتی تعینہ کافی در .

نقلہ حاجت اولمفسرین محرد علوم لسانیہ ودینہدہ متبحر اولغلہ تفسیر قرآن جائز اولہ جفنی ایضاح وتفصیل ایدن مفسر آلوسی قرآن عظیم الشانک مختلف سورہ لرندہ حضرت مریم وعیسیایہ عائد اولان آیات کریمہ قرآنیہ نک هیچ بریسنی سلفدن منقول اولان وجهہ مخالف بر صورتدہ تفسیر ایتامشدر . چونکہ آیات مذکورہ نک تفسیری آنجق بوندن عبارتدر . وبشقه درلو تفسیرہ احتمالی یوقدر . وشرطنجہ مفسر اولان کیمسہ

آیات کریمہ میں آنحقوق اولوجہلہ تفسیر ایدر . نصاب تفسیری حائز اولہ مامش اولان
کیمسہ آنلری دیلہ دیکی کبی تفسیرہ قیام ایدہ بیلیر فقط سوزینی کیمسہ یہ دیکلہ تہ من .
زخشری ایلہ آنک مأخذلری اولان زجاج، رمانیلرک تفسیری دخی نقلی دکل صرف
لسانیدر . اولہ ایلن بونلر دخی آیات مبحوثہ فی جمهورامتک ونقلک اخبار ایلدیکی
معنای ظاہری بیانن آیرلما مشلردر .

چونکہ نقل ، آنحقوق قواعد لسانیه نک بخش ایلدیکی عین عنسیابی افادہ ایتمشدر .
وذاتاً لسانی ده قواعدی ده بیلدیرن ینہ مقلدر . حتی تفاسیر میاننده متداول اولان رازی،
زخشری، بیضاوی ، نسفی کبی پک چوق تفاسیرک هیچ بری شکلاً نقلی دکل بالعکس
صرف علمی در . یعنی علم لغت ، علم صرف نحو ، علم معانی ، علم بیان علم اصول فقہ
قواعدینہ استناداً و تطبیق صورتیہ یازلمشدر . آنحقوق بونلر ده کی تفسیرات وتوجہات تمامیلہ
سلف وخلف امتک اقوالنہ مطابق اولوب هیچ روجہ ایلہ مخالف دکدر . بالعکس علی العموم
تفاسیر متأخرین ، سندادن تجرید ایدلمش اقوال سلفک خلاصہ سندن عبارتدر . لسان
ایسہ طوغریدن طوغری یہ قرآن کریم وحديث شریفدن وینہ اول سلفک اقوالندن مأخوذ
ومستنبطدر .

امام المفسرین وخاتمة المجتہدین ابن جریر طبری تفسیرینک جزء اولندہ کی مقدمہ ده
وتفسیر قرآنک وجوه ثلاثہ سی حقندہ کی ایضاحات مفصلہ سنک خاتمہ سندنہ وصرف لسانہ
عائد اولان وجہ ثالثہ صحیفہ ۳۰-۳۱ (والثالث منها ما كان علمه عند اهل اللسان الذي
نزل به القرآن وذلك علم تأويل عربيته واعرابه لا توصل الى علم ذلك الا من قبلهم فاذا
كان ذلك كذلك فاحق المفسرين باصالة الحق في تأويل القرآن الذي الى علم تأويله للعباد سبيل
اوتضحهم حجة فيما تأول وفسر من كان تأويله الى رسول الله صلى الله عليه وسلم دون سائر امته
من اخبار رسول الله صلى الله عليه وسلم الثابتة عنده اما من وجه النقل المستفيض فيما وجد
فيه من ذلك عنه النقل المستفيض واما من وجه نقل العدول الاثبات فيما لم يكن فيه عنه
النقل المستفيض او من وجه الدلالة المنصوبة على صحته واوضحهم برهاناً فيما ترجم وبين من
ذلك مما كان مدركا علمه من قبل جهة اللسان اما بالشواهد من اشعارهم السائرة واما من
منطقهم ولغاتهم المستفيضة المعروفة كأئنا من كان ذلك المتأول والمفسر بعد ان لا يكون خارجاً
تأويله وتفسيره ماتأول وفسر من ذلك عن اقوال السلف من الصحابة والائمة والخلف من
التابعين وعلماء الامة)

ایشته شیخ المفسرین وخاتمة المجتهدین ابن جریر صرف لسانی اولان تفسیرک دخی صحابه
ائمہ دین کی سلف وتابعین وعلماء امت کی خلفک اقوالندن خارج اولما مقوله مشروط ایدوکنی
بیان ایدیور. ذاتاً بوشرط، تفسیر قرآنک الکیوکرکنیدر. دهاطوغریبی روحیدر. وبوندن
بشقه درلو تفسیر قرآن اوله ماز، اولورایسه مذموم اولان تفسیر بالرأی دیمک اولور. بودرلو
تفسیرک صاحبی تفسیری امت محمدیه دن کیمسه یه قبول ایتدیره من آنک تفسیری عندی ویالکیز
کندینه عائد ومنحصر اولور. قرآنی رأی خود ایله تفسیر حرامدر. مشارالیه ابن جریر
تفسیرینک مقدمه سنده ۲۵-۲۶ صحیفه ده عن ابن عباس قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
(من قال فی القرآن برأیه فلیتوباً مقعده من النار) دیگر روایتده (من قال فی القرآن برأیه
او بما لا یعلم فلیتوباً مقعده من النار) و دیگر روایتده (من قال فی القرآن بغير علم فلیتوباً
مقعده من النار) و دیگر روایتده (من تکلم فی القرآن برأیه فلیتوباً مقعده من النار) وعن
ابی معمر قال ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ای ارض تقطنی وای سماء تظلمنی اذا قلت فی القرآن
ملا اعلم و دیگر روایتده قال ابوبکر الصدیق ای ارض تقطنی وای سماء تظلمنی اذا قلت
فی القرآن برأیی او بما لا اعلم.

شوحالده قرآن کریمی اقوال سلفی طائمیهرق و بلاعلم صرف عندی بر صورتده تفسیره
تصدی ایدن مؤمن بو حدیث شریفک مألنه ماصدق اوله جغندن بوکی حالدن توقی ایلمسی
واجبدر.

جناب صدیق اکبر بن قرآنی رأی خودمله تفسیر ایدر و قرآن حقتنده بیلمیه رک
سوز شو بلرسم هانکی ارض بنی چکر وهانکی طپراق بنی قبول ایدر وهانکی سما بنی کولککلر
دیدکن صکره قاموسه باققندن بشقه سرماییه مالک اولامیان بزم کی کیمسه لرک تفسیر
قرآنه تصدی ایدرکن نه دییه جکی آرتق قیاس اولنسون.

بو مسئله اولیه مباحثه یی تدقیق وتعمیق ایجاب ایدن برشی دکلدر چونکه الک واضح
بر مسئله در. و بو بابده کی آیات کریمه محکمات قرآنییه دندر محکمات تأویل اولنماز عیناً
قبول اولنور.

— مابعدی وار —

سید نسیب

